

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, $\frac{1}{2}$ évre 6 frt, $\frac{1}{4}$ évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 2 évre 14 frt, $\frac{1}{2}$ évre 7 frt, $\frac{1}{4}$ évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 8-hasábos petit sor egyező 16 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Mérgezett fegyverek.

Arad, július 19.

Stambulov meggyilkoltatásának borzasztó részletei közül legszörnyűbb azon körülmény, hogy az orgyilkosok mérgezett fegyverekkel vagdalták össze Bulgária legnemesebb fiát, hogy ha a vas nem érne szívéig, találja meg minden bizonynyal a méreg az utat odáig. Ez az orgyilkos politikának végső elfajulása.

Mérgezett fegyverek! Idáig jutott Bulgária az ő felszabadulásának második évtizede után. A mordály és törhöz most már a méreg is társult a fejlődés természetzerű törvényei szerint; mert az árulás lejtője a jogosulatlan ambíció, ideálok nem ismerő hatalomvágy és rideg önzéstől kiindulva szükségképen a méregkeveréshez vezet.

Hasztalan dicsekszünk e század rendkívüli vívmányaival, kulturájának útja eltér a valódi humanizmus ösvényétől, s mentől tovább haladunk, annál visszataszítóbb tünetekkel találkozunk a hatalomra törekvő tényezők kiméletlen s az erkölcsi törvényeket lábbal tapodó barbarizmusának. Lent a munkakerülő proletár titokban rejtegetett dinamit-bombájától és nyíltan hirdetett anarchiájától egész addig, a honnan az isten és a nép választottainak kellene az emberszeretetet és a lelkek felszabadulását hirdetni, s a hol e helyett a hazugsággal burkolják a titokban előkészített rabszolga lánczokat . . . mindenütt árulással és mérgezett fegyverekkel találkozunk.

Ki merné tagadni, hogy a mi közéletünk is nincsen-e egy hataloméhes fak-

ciónak konok és tervszerű fondorlatai által teljesen megmérgezve? hogy az alkotmányos élet tiszteletreméltó ellenzéki pártpolitikáját egy elfajult szövetkezet a hazugság kultuszával cserélte fel, mely mérgezett fegyverekkel dolgozik az egész vonalon?

Kísérjük csak figyelemmel reformmozgalmaink négy éves korszakát, nem találjuk-e meg az Apponyi befolyása alatt szerveződött ellenzék politikájában mindenütt a hazugság legvisszatetszőbb megnyilatkozásait oly rendszerességgel, a közvélemény félrevezetésének oly tervszerű organizálásával, hogy a mérgezett fegyverekkel harcoló ezen oppozíciót bátran egy külön iskolának, a századvégi magyar ellenzékiiségnek lehet mondani, melyet az utókor a megalapítójának s terjesztőjének nevével legáltalában *Apponyizmusnak* fog nevezhetni.

A nemzeti törekvések legmagasabb ideáljait követelni addig, míg kivihetetlenek, s fellázítani ellenük a népet akkor, midőn akadnak férfiak, kik amaz ideálok megvalósításához a kedvező körülményeket megteremtették s a korona bizalmát megnyerték; — hirdetni a meglevő házassági rend erkölcstelenségét; és a szabályozására irányuló becsületes törekvéseket a felekezetek jogaiba nyúló vallástalan merényletnek bélyegezni; — propagandát csinálni egy emberöltőn át a közigazgatás államosításának, s obstrukciót szervezni ellene a parlamentben, midőn napirendre kerül; — szóval egyetlen programmul állítani a magyar nemzeti aspirációk megvalósítását és azután a nemzetiségekkel, a bécsi reakcióval s az internaczió-

nális pápai klerikalizmussal szövetkezni minden oly reformjavaslat ellen, mely ama program keresztülvitelét célozza . . . ez az *apponyizmus*, ez a mérgezett fegyverekkel dolgozó fakciózus századvégi ellenzéki taktika. Ez az a politika, mely ha másként érvényesülni, hatalomra vergődni nem tud, a hazafiaknak, a szabadság bajnokainak személye ellen fordul és a rágalom, gúny, inzultusok mérgezett nyilaival támadja a fórumon és a sajtóban.

S amilyen az ellenzék, olyan a sajtója. Egyetlen célja a rágalom, s egyetlen eszköze a hazugság. Mindennap újabb és újabb hazugságokat kovácsolni, s annak alapján — mielőtt megczáfolnák — meg-rágalmazni azt, aki utjokban van, aki a közrend és jólét, a nemzeti kultúra emelésének felelősségterhes munkáján fáradozik, ha csak huszonnégy óráig él a hazugság ephemer férgé, ha csak ennyi ideig van a rágalom sárfoltja a kiszemelt áldozaton . . . valami csak mégis rajta marad.

Szerencsére felismerte a magyar nemzet, hogy kik után indulhat, és viszont kik azok a kik az álhazafiság tógája alatt mérgezett jatagánokat rejtegetnek, s mielőtt ez utóbbiak a közrendet végkép fölforgathatnák, szellemének hatalmas megnyilatkozásával el fogja őket seperni a közélet teréről.

BELFÖLD.

Nagy-Küküllő megye főispánja. A király, mint azt a hivatalos lap közli, a belügyminiszter előterjesztésére Sándor László ka-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Gyógyulófélben.

Írta: Luigi Capuana.

As „Aradi Közlöny”-nek olaszból fordította:

Szól Szil Zsigmond.

(Vége.)

A doktor felelni igyekezett: de . . . ha . . .
— Nem félek a haláltól, — szakítá félbe, hogy nyílt feleletre bírja. — Lásza, ha a vég közel van, még némi fontos elintézendőm lenne.

— Óvatosságból, gondoskodjék ezekről, — szólt ekkor az orvos.

— Ah! . . . Helyes — susogá.

Eugenio, kit a doktor a léposökön szembejövett értesített ezekről, szokatlannal megtörtént lépett be e napon hozzá; és a—hogyan ott látta, arczát tenyerébe rejtve azt az egykoron oly imádatos szép asszonyt, úgy állott ott előtte, mintha soha e pillanatig még nem látta volna.

— Szegény asszony! . . . Ha meg kell halnia, haljon meg legalább azzal a tudattal, hogy ismét szeretve van!

— Viotti asszony, a könyörületért esdő áldozat fájdalmas tekintetével nézett reá; és ez a hosszas tekintet mintha megalázkodva azt kérdezné: Miért nem szeret többé?

E naptól óta Eugenio egészen megváltozottnak látszott.

— Gyógyulj meg hamar — mondotta, fonyadt arczát, homlokára hulló fűrteit simogatva. — Szép idő jár mostan. Kimegyünk a mezőségre, vagy Sorrentóba, a hova egyszer kíváncsoltál. Keresünk egy kis fészket magunknak, napsugaras lombos paradicsomot, szerelmünkhez, te hozzád méltót . . .

Nem felelt, még csak nem is mosolygott ezekre a kedveskedésekre, ezekre az ígéretekre; nem hitt már semmit, el volt határozva, hogy neki meg kell halnia. De a mikor Eugenio napok s éjeken át ott maradt szobájában ágya mellett, a pamlagon szunyókált nem egyszer és egyre növekvő buzgósággal nyújtotta neki az orvosságot, forgatta meg feje alatt az összegyürdött vánkost, a mikor egyszer újra ugyanazon a hangon osendült meg ajkán a szerelem szava, a mely egykor annyira megrészegette, hogy az ést is elhomályosítá, mig nem ott hagyta azt a jó férjét, a ki ime megbocsájtott volna neki, ha ő ezt a bocsánatot elfogadja vala, — azok a bűvös szavak, melyeket Eugenio egy darab idő óta immár nem ismételt előtte — akkor így gondolkodott:

— Oh Istenem! . . . talán tévedtem! . . . Nem egyszer Eugenio maga sem tudta volna megmondani, jámbor szineskedése az a mit beszél, avagy szívből úgy igaz. A tudat, hogy ha önkénytelen is, jórészt ő az okozója

ennek a szerelmeta teremtésnek a romlásának, ösztökélte:

— Szegény teremtés! Haljon meg legalább nyugodtan.

— Lásd, — szólott egy napon a beteg, valamit be kell neked vallanom . . .

Leoványodott, gyengeségtől remegő, forró kezeivel megragadta a erőszakosan szorongatta a férfi kezét:

— Jer közelebb, hajtsd fejed az arcomhoz . . . Hallgass ide. Mielőtt meghalnék, el akarom neked mondani . . .

— Oh . . . hiszen nem vagyunk még annyira.

— Talán.

Megállott, hogy egész közelről mértilhesen el a férfi tekintetében, s a betegek elfinomultságával, ösmereetlen gyönyörérettel simogatta az arczát.

— Egészen elváltozottalak láttalak. Azt hittem, hogy már nem szeretsz, hogy türehtelenné, bilincsbé váltam terád nézve . . .

— De . . .

— Hagyj szólanom. Nem vádoltalak, nem átkoztalak: Ezért halok meg, s kétségbeeséssel lelkemben haltam volna meg, ha te tel nem világosítasz. Bocsáss meg! . . . A külsőségekben megcsalhatkozva, méltatlanul rágalmaztalak . . . Bocsáss meg!

A halvány beesett arczon csakugy patakzott a könny, végig lefutott ajakaig s úgy itta

marást, Maros-Torda vármegye alispánját, Nagy-Küküllő vármegye főispánjává nevezte ki.

Prédikáció az egyházpolitika ellen. Soproni jelentés szerint Páyer Mihály szentmargitai plébános, pápai lovag, vasárnapi templomi beszédében az egyházpolitikai reformokról azt mondta, hogy azok a hazontalan magyarok ezekkel ott fön Budapesten a kátholikus vallást akarják megsemmisíteni s arcsátlanul épen Mária-ünnepén csapták a katolikusok szemébe ezeket. Minden jó kátholikus slázdjon föl a törvényhosás ellen, mely hitét akarja a néptől elrabolni. Az ügyesség hír szerint följelentést tess Payer ellen.

Népünk városon és falun.

Az aratás adja a magyar nemzet kezébe a kenyeret. Az aratástól függ a közadózás sorsa. Az aratás politikai, társadalmi és közgazdasági életünkben a legfőbb mozgató erő. A kultura utján bizonyára már jelentékenyen előrehaladott nép vagyunk és országunk a földmivelő jellegét mégis szinte hiheetlen mértékben megtartotta. Minél alaposabban kutatjuk társadalmunk rétegeinek szerkesztését, annál inkább felismerhetjük néptünk földmivelő jellegét s azt, hogy legfőbb nemzeti problémáink szoros kapcsolatban lesznek az agrikulturával mindaddig, amíg az ipar és kereskedelem szerepe nem fog a földmivelés szerepe fölé emelkedni, a míg nem lesznek hatalmas és gazdag városaink, amelyeket fényesekké alkotnak az ipar, kereskedelem, művészet és tudomány gazdasági és kulturális erői.

Egyelőre azonban városaink legnagyobb része tulajdonképen nem is város, hanem városnak nevezett nagyobb falu. Mi sem bizonyítja ezt annyira, mintha összehasonlítjuk foglalkozás szerint városaink lakosságát. Az 1890-iki népszámlálás magukban a törvényhatósági joggal bíró városokban 32,285 földmiveléssel foglalkozó egyént talált, 42,210 iparos, 16,006 kereskedő, és 41,114 értelmiséghez tartozó egyént mellett. Egyéb városainkba pedig a földmiveléssel foglalkozó lakosok óriás többségben vannak a kereskedők és iparosok felett. A népszámlálás ezekben a városokban 22,638 iparos, 4789 kereskedő, 10,127 értelmiséghez tartozó egyént mellett nem kevesebb mint 42,964 földmiveléssel foglalkozó önálló férfi lakost talált.

nagy gyönyörűséggel, és nem engedte, hogy Eugenio felszárítsa:

— Nem, hagyj sirnom . . . Olyan édes! . . . Hagyj így meghalnom.

Örök aggodás közt mert csak a doktortól kérdezősködni, félvén, hogy önzése, szívének türessége kiderül. Olykor, ha a lelkiismeret gyötörte kérdezősködése után, melyekre azt a feleletet várta hogy előbb, vagy utóbb ennek a gyöttrődésnek vége szakad, magát is elámitani igyekezett. És hogy három, örökkévalóságnak tetsző hét elmúlt a beteg mellett való éjjel-nappali virasztásban anélkül, hogy egy csöpp úde levegőt is szivhatott volna, brutálisan tört ki magában:

— Végre még engem is megöl!

és ekkor szinte megengesztelésül egyszerre csak jobbra kezdett fordulni a szerencsétlen asszony sorsa a kedveskedések, a szeretettel teljes szavaktól, a melyek látszólag a szív mélyéről fakadtak. Pedig hazugság, áltatás volt mindez, csak hogy elcsitítsa lelkiismerete zavart. Vagy talán két lelke volt? Két ember élt testében, a jó és gonosz? O maga nem tudta megfejtetni.

Az orvosból nem lehetett valami határozott állítást kihámozni.

— A hosszas elhanyagolás által súlyosbított; betegség folyamát be kell várunk, lassan talán kigyógyul; de . . .

Csak nagyon természetes tehát, hogy a politikai és társadalmi súlypont is az agrárkultúrán van. Magától érthető, hogy a 875,883 választó közül nem kevesebb mint 652,699 van földbirtok alapján felvéve a választó listába, míg az ipar ozimén csak 65,000 s a kereskedelem ozimén csak 34 ezer ember bir választó joggal Magyarországon.

A fontos és nemzeti jövőnkre lényeges tünet azonban nem itt található fel. A politikai súlypont még igen soká a földbirtokon marad akkor is, mikor már lesz virágzó iparunk és kereskedelmünk, tudományunk és művészetünk. Nemzeti jövőnk szempontjából az fontos, hol fejlődik és erősödik a magyar faj, illetőleg a magyar nemzet? A szaporodás és erősödés minden kétségen felül áll, de sokkal inkább a vidéken, mint a városi központokon.

Az örvendetes jelenség fénykörébe tehát belevegyül igen sajnálatos árnyék. A népszaporodás kevés kivétellel a földművelést űző falvakon és sokkal kevésbé történik az iparos és kereskedő városokban. Igen sok városunk a természetes szaporodás terén is népnovekvést mutat; de leginkább azért, mert az illető város lakossága nagyrészen földműveléssel foglalkozik. E természetes szaporodás perozentje városainban a legritkább esetben haladja túl az illető vidék természetes szaporodás perozentjét. A város igen sok esetben defiozites, vagy ha fel is mutat szaporodás perozentet, ez igen alatta marad a vidék százaléknak.

Városunkat a vidék táplálja népszaporodással s ez igen helyes. Akik a falvakon már nem találhatnak foglalkozást a földművelésnél, bevonulnak a kulturális gazdasági oentrumokba s ott részben az iparnál és kereskedelemnél lelnek új pályát. Csak az a sajnálatos, hogy a városok annyira fejletlenek, hogy a vidék szaporodásának és vándorlási mozgalmának egészét nem képesek feivenni s így a természetes gazdasági és kulturális központok nem tudják a népkioserélést szabályossá és állandóvá tenni. Az egyes városok népszaporodása ugyanis rendszeresen sokkal alatta marad az illető vidék népszaporodásának s így a vándorlás más irányban is történik; sőt jelentékeny arányban az ország határán kívülre is. A következő adatok megvilágítják a városok és vidékek népmozgalmi viszonyait:

Megye és város neve	Szül. szá- százalékban	Halál. szá- százalékban	Szap. Apad. Bevándor. többlet. ke- v.
Pozsony megye	40.5	30.8	— 10.2 1354 —
Pozsony város	36.5	38.6	2.1 — 628 —
Baranya megye	34.0	30.7	3.3 — — 109
Pécs város	32.1	37.4	— 5.3 495 —
Komárommegye	45.1	39.5	5.6 — — 653
Komárom város	34.9	40.2	— 4.3 — — 13
Sopronmegye	40.5	29.0	11.5 — — 1515
Sopron város	34.6	28.6	6.0 — — 266 —
Bács-Bodrogmegye	45.1	36.8	8.3 — — 3603
Szabadka város	42.2	33.1	9.1 — — 369 —
Csongrádmegye	47.3	35.9	11.9 — — 120
Szegedváros	42.7	28.9	12.8 — — 175 —
Pestmegye	45.3	35.3	10.0 — — 2002 —
Budapest főváros	37.5	29.2	8.3 — — 10447 —
Kecskemét város	44.6	32.6	12.0 — — 171
Biharmegye	49.1	38.8	9.3 — — 264 —
Nagyvárad város	37.9	34.2	3.7 — — 671 —
Hajdúmegye	47.1	37.2	9.9 — — 518
Debreczen város	38.7	32.4	— 6.0 274 —
Szatmármegye	48.6	31.2	18.8 — — 787
Szatmárváros	38.5	31.8	6.6 — — 23 —
Aradmegye	49.0	42.5	6.4 — — 95
Aradváros	34.1	34.5	— 0.4 466 —
Temesmegye	42.4	33.7	8.7 — — 219
Temesvár város	39.8	30.8	— — — 674 —
Kolozsmegye	42.5	32.2	10.3 — — 225 —
Kolozsvár város	39.4	31.3	8.1 — — 150 —

Ez adatokból látható első sorban, hogy több városunk a természetes szaporodás terén defioziten van és oskis a vidék népszaporodásából táplálkozik. És igen sajtáságos, hogy éppen legfejlettebb városaink közül is akad néhány, melyben a természetes szaporodás minusz mutat. Budapest és Szeged a legörvendetesebb jelensége, mert értelmi, kereskedelmi és iparos oentrum jellegük mellett bevándorlás nélkül is nagy, természetes szaporodási arányt mutatnak. Ellenben ismételve sajnálatosnak mondhatjuk, hogy a megyék népszaporodását a városok nem képesek felvenni. Így például Pozsony város még felét sem veszi fel a megye vándorlási arányának. Komárom város meg éppen több defiozites számot mutat. Kecskemét városa óriás természetes szaporodása mellett a kivándorlás tekintetében, érve ez alatt a vándorlási differenziát, népapadást mutat.

E számok a mondottakhoz képest messzebevilágítanak társadalmi és gazdasági viszonyainkba; sőt bevilágítanak egyszersmind politikai és nemzeti jövőnkbe is. Városaink még messze állnak ama nagy hivatásuk megoldásától, hogy a gazdasági és társadalmi erők egyensúlyzó legyenek, s hogy részben visszadják a vidéknek azt, amit ettől kaptak. A nyugati fejlett államok viszonyai sem egyöntetűek; de általában mégis elmondható, hogy ott a város nemzeti és gazdasági erők regenerátora és háiványozója. A falu a megállapodott, a város a fejlődő elem.

Az agrikultura a külföldön hajlandó nem-

Es Eugenio erre a „de“re önykéntelen megkönnyebbülést érzett.

— Vannak az életben olyan rendkívüli helyzetek, a melyekben más megoldás nem lehet! — elmélkedett. — Nem okoztam, nem segitettem elő, — tette aztán rögtön hozzá, mintegy önmaga előtt mentegetőzve.

Es leste a szimptomákat, megfigyelt minden csepp változást, ott forgolódván a lábzan égő szegény asszony ágya körül, a ki magába fojtotta kinszenvedésének jajsavát, hogy megkímélje az aggodalomtól azt a férfit, a kiről azt hitte, hogy őt még mindig szereti:

— Sokkal jobban érzem magam, tudod-e?

Es meg mosolyogva kért tőle csókot, a takaró alatt gőrosösen rángott a fájdalomtól minden tagja.

Az nap reggel, hogy Viotti asszony felépülőfélben vigan jelent meg az ajtóban, jó reggelt kívánni, Eugenio rossz kedvében annyi udvariasságra sem volt képes, hogy azonnal felkeljen s eléje menjen.

— Boldog vagyok, nem akarok már meghalni! — susogá az asszony, gyönyöteljes ernyedtséggel dölve a pamlagra.

Eugenio előtte állt és nézte őt, és ajkán bizonytalan mosoly, — szinte csak önkénytelen összerándulás — ült, látván, hogy ime a lánoz, amely oly közel volt az elszakadáshoz, ismét összekapcsolódik körülötte.

Küzdelem a pénzért.

— Regény. —

Irta: Ter Hedberg.

Az „Aradi Közlöny“ számára, svéd eredetiből fordítva.

[21]

[Utányomás tilos.]

Es mégis, daczára, hogy elmondhatta, miszerint ismeri e szív minden rejtekét, minden zúgát, minden gondolatát, minden vágyát, ábrándjait és érzelmeit, néha-néha úgy érezte, hogy van valami, ami elkerülte figyelmét, ami sokkal mélyebben feküdt, semhogy odáig jutott volna, — vagy oly mulékony volt, hogy figyelmével fel nem ösmérhette.

Ugy látszott, mintha valami fénylenék a leány szemeiben, — és ilyenkor János szíve összeszorult, mint azon időben, mikor még szenvedélyesen szerette Metát.

De ez nem fordult elő gyakran, leginkább a bánat és gyöngeség óráiban, melyek akkor köszöntöttek be, midön teljesen kifáradt volt a napi munkában. Leginkább este állott elő e lelkiállapot.

Egyébként hideg és szigorú volt, eltelve jövőjének gondolatától, melyet minden áron meg akart alkotni, tudatában lévén bátorságának, mit érez az ember az ellenséggel szemben akkor, mikor erős vállakkal, erős karokkal és erős akarattal bir, s nem kicsinyli az útjába gördülő akadályokat.

csak általában a konzervativizmusra, hanem a nép szaporodásában való megállásra is. Ott a vidéken nem szaporodik a nép, hanem a városokban. Nálunk a viszony éppen megfordítva áll.

Városaink máris a legnagyobb nemzeti miszsiót végzik a művelődés és magyarosítás terén. Iskolák és közművelődési intézmények által hatalmas terjesztői a magyar kultúrának s a magyar nyelvnek. De mint gazdasági és népmozgalmi tényezők — fájdalom — igen jelentéktelenek. A magyar nyelv óriási tért hódít a városokban, a magyarság azonban mint faj, még mindig a vidéken, a falukban a legszaporább.

Ily viszonyok között, amelyek erősen visszások, rendkívüli fontosságot nyer nemzeti életünkre, fejlődésünkre és jövőnkre, a földbirtokviszonyok berendezése. Másutt ezek csak gazdasági, nálunk azonban az említett viszonyok miatt egyszersmind nemzeti jelentőséggel is bír a földbirtok-kérdés. Az alföldi agrárszocializmus csak nagyon is alárendelt jelenség amaz óriás nagy fontosság mellett, amelyel nálunk nemcsak a mezőgazdaságban, hanem a politikában is a földbirtok-viszonyok berendezése bír.

P. N.

IDÓJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 758.5 milliméter. délután 2 órakor 757.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 23.6, délután 2 órakor C° + 31.0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 4. délután 2 órakor DK. 2. Felhőzet: reggel derült, délután derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Stambulov halála.

— július 19.

Szónai sürgöny jelenti: Stambulov halálának híre az egész lakosságot mélyen megrendítette. A halottasház előtt azonban a közönség nem igen mer mutatkozni. Magába a házba csak a család legmeghittebb embereit bocsátják be.

Stambulov özvegye, mióta férjét oly iszonyu állapotban haza hozták, egy pillanatra sem mozdult el a halállal vergődő ágya mellől. Van benne valami a keleti szláv asszonyok hagyományos hősi voltából. Még az operáció alatt is, bár ellenezte a műtétet, a beteg ágya mellett maradt. De az utolsó éjszaka nagyon megviselte. Mikor a sebláz beállt s a hőmérsék aggasztóan emelkedni kezdett, az orvosok tudtára adták, hogy a katasztrófa csak órák kérdése le-

het, mert a nagy vérvesztésektől elgyöngült szervezet nem fog soká ellentállhatni a 40 fok fölé emelkedő láz pusztító hatásának. Ekkor kezdett megtörni a heroikus asszony lelki ereje. S férjének kimulása óta rokonai alig bírják megvigasztalni.

A városban azt beszélik, hogy Stambulov azért sérült meg csupán a karjain és a fején, mert pánczélinget viselt. Az a hír is el van terjedve, hogy a gyilkosok yatagánjainak pengéi valami mérges anyaggal voltak preparálva.

Egyre bizonyosabbá válik, hogy a merénylet sikerét csupán az a körülmény biztosította, hogy a bérkocsis, akinek fogatát Stambulov a végzetes estén használta, az első lövés eldördültekor megállott. A kocsis tehát föltétlenül részese volt a gyilkosságnak. Amit a rendőrség a maga igazolására hoz fel, hogy tudniillik ez a kocsis csak néhány nap óta üzte a városban iparát, az egyenesen a hatóságok ellen szól. Mert a bérkocsipar Szófiában sem szabad ipar, hanem rendőrségi engedélyhez van kötve. A gyanús kocsis tehát nyilván azért jött pár nappal előbb valahonnan a vidékről Szófiába, hogy közbenjöttével a merényletet lehetővé tegye. Ha ismeretlen ember volt a fővárosban a kocsis, miért adott neki a rendőrség engedélyt? S ha engedélyt adott neki, még pedig éppen arra az utcára, amelyben Stambulov lakása van, hogyan mentegetheti magát azzal, hogy vigyázatlan volt Stambulovtól, magát egy ismeretlen kocsisra rá bízni?

Ezek s hasonló kérdések foglalkoztatják itt a közvéleményt s elkéseredett kommentárookra szolgáltatnak alkalmat.

Az országban uralkodó hangulatról a közönség semmi értesülést sem nyer, ami csak fokozza a köznyugtalanyságot. De kedvezőtlen jelnek nézik, hogy a kormány a fővárost katonai kordonnal vettette körül, aminek csak az a célja lehet, hogy megakadályozza a vidéki tömegeknek Szófiába tódulását.

A hatalmak a gyilkosságról.

Bécs, jul. 18.

A közöshadügyminiszter felhatalmazta a N. Fr. Pressét a következő sorok közlésére:

Az osztrák-magyar külügyi kormány nem habozik Ferdinánd fejedelemet és a mostani bolgár kormányt a Stambulov ellen elkövetett gyilkosságban való morális bűnrészességgel vádolni.

A levegőben szokatlan s folytonos zaj volt. A madarak összegyülekeztek, kiterjesztették evező tollaikat és erősítették szárnyaikat; itt-ott már látható volt egy-egy osapat, amint átvonult a síkság felett, erőteljes szárnyalással, kinyújtott nyakkal, s gyakran éles hangok ütötték meg a fület, melyek hol úgy hangzottak, mint a párosodási idő hívogatói, majd mint a kicsinyekhez intézett bátorítások.

Még az állandó tartózkodású madarak is sokkal barátságosabbakká váltak, sejtve a tél közeledését. A verebek, sármányok, pintyek, kijöttek az erdőből, s a kerítések mellett röpkedtek és ugráltak, korai havazást jelezve. A varjúk gyülekezet tartottak; a boltól nem távol fekvő pusztaföldön gyűltek össze, kapargatva az elvetett magot, s káromgússal tele töltve a légűrt...

Ezalatt minden csendesen folyt, — csupán Meta lett halványabb és halványabb. Az egész házon sajtószertű hangulat borongott, — vagyis inkább lehangozottság, mely gyakran előzi meg a nevezetesebb és jelentősebb eseményeket.

János is érezte e hangulat hatását. Minél inkább közeledett a határozó pillanat, a jelentős esemény ideje, annál nyugodtabb és eltökéltebb lett, s feladatát lázas buzgalommal teljesítette. Soha sem beszélt világos szavakkal Metával, de tudta, hogy a leány ömeri az ő szándékát és felvilágosító szavakra köztük semmi szüksége sincs.

Berlin, jul. 19.

A Nordd. Allg., mely a berlini udvarnak legolvasottabb lapja s melyben a német császár által sugalmazott cikkek is megszoktak jelenni, igen epés cikkelyt közöl Ferdinánd fejedelem ellen s azt hányja szemére, hogy módjában állott volna Stambulov meggyilkolását elhárítani.

Ferdinánd trónja inog.

Bécs, jul. 19. Egy itteni esti lap jelenti Szófiából, hogy politikai körökben az a meggyőződés, hogy Ferdinánd fejedelem nem tér többé vissza Bulgáriába. Ha Stambulov híveinek száma nem is nagy, de most az egész bolgár nemzetipárt a fejedelem ellen fordul. A ruszofil-párt egészen komolyan tárgyalja, hogy Ferdinánd fosztassék meg a tróntól és fia emeltessék a bolgár trónra; Oroszország határozná meg aztán a regensséget, amely Boris fejedelem kiskorúsága alatt kormányozna.

Karlsbad, jul. 19. Itt az a hír terjedt el, hogy Ferdinánd fejedelem lemondott a bolgár trónról. A fejedelem környezetében a hír alaposságát határozottan tagadják.

Berlin, jul. 19. Azt a hirt, hogy Ferdinánd fejedelem leköszönt, itt alapos kételeylyel fogadják, de politikai körök állítása szerint a lemondás volna a legokosabb, amit a fejedelem tehetne. Nagy várakozással néznek ama levelek fölbontása elé, amelyeket Stambulov hátrahagyott. Ferdinánd fejedelem erkölcsi tekintetben elvesztette a játkot, amire az is mutat, hogy Karlsbadban marad, holott kötelessége Szófiába szólítja és mindent meg kellene tennie, hogy az erkölcsi bűnrészesség vádját megczáfolja.

Grätz, jul. 19. Bécsben nemrég megjelent egy Stambulovról szóló röpirat, a melyben a többi közt azt is állítják, hogy amikor Hartenau gróf özvegye a férje temetésén Szófiában volt, Stambulov azt mondta neki, hogy nevelje a fiát bolgár trónra. Amint most a Grazer Tagepost jelenti, Hartenau grófnéhoz közel álló körökben a röpirat ezen állítását alaptalannak mondják. A fiatal Arzen grófot oly egyszerűen nevelik, hogy szó sem lehet trónörökösödési igényről.

Es ő nem is tehetett semmit sem, nem tehetett előre egy lépést sem, mert félt, hogy mindent elveszithet. Neki csak várnia kellett. Várni, várni! Ez a szó keserűséggel töltte el lelkét. Volt-e ideje várni, annyi hiábavaló küzdelemmel töltött évekkel háta mögött. Minden nap, mely elmúlt, életének meglopásaként tűnt fel előtte, kipótóhatatlan vesztéségeként.

Fényűgárgént hatolt lelkébe az a hír, hogy a fiatal báró birtokára utazott. — Míg a báró a városban volt, addig Meta reményeége mindig talált tápot, — most azonban, hogy eltávozott, csak egy választása maradt.

Még egy hét múlt el anélkül, hogy valami változás állott volna be.

A vándorló fellegcsoportok mind tömöttebbek és nehezebbek lettek, mindinkább közeledtek egymáshoz, s nehezebben váltak el egymástól.

Végre egy reggel az egész égbolt felhőkkel volt bevonva, s sűrű, finom eső hullott alá, csendesen, csaknem zajtalanul, mintha erejét akarná kimeríteni, s csak lassan kezdett erősebbé s zajosabbá lenni.

Es esett három napig szakadatlanul, pillanatnyi szünetelés nélkül.

(Folytatása következik.)

A nyár vége felé járt, eltűnve, mint a haldokló sóhaja. Bizonyos fájdalmas lepel borult az egész természetre, az öregség megadása, mely részint remeg a végtől, részint vágyik arra.

A napok rövidültek, s homály borongott reggel és este. A szántóföldek kopaszak voltak, a mezők letaroltak és sárgásbarnák, s az egész síkság egyöntetű, mélabú színezetű volt.

A tó partján álló erdő még zöld volt, — csak itt-ott sárgultak a kőrisfák levelei — de e zöld szín elveszté élénkségét, fénytelen és megtört volt; sötét árnyakat vetettek a fák, melyeken erőteljes sikkot: tova a napsugár. — Még az égbolt sem látszott már oly magasnak és oly kéknek, mint azelőtt, s öreg felhők vitorláztak rajta, — vándorolva, mintha eltévedtek volna, s összegyűlve, esőben hulltak alá, de csakhamar széjjelfoszlottak s tovább mentek, mintha még nem éreznék elég erőseknek magukat a nap elleni küzdelemre.

A nap még süttött egész erejével, a napalok még sugarasak és melegek voltak; de nem volt ez a kezdő nyár friss, buzdító melege, mely változik és hullámzik, mint az ifjú vér; sem a közép nyár erős, izasztó heve, hanem oly melegség, mely lankadt, megtört jellegével a mulandóságra emlékeztet, mely a nap fényével keletkezik és tűnik, melyet egy felhő megsemmisíthet, meghűt, s mely esténként hideg dérré változik.

tése előtt sajátjuk volt, vagy pedig, hogy a kiállított három éves kanczások egy, az elérés idejkor birtokukban volt anyától származik és általuk neveltetett. Vagyonosabb vagy magasabb társadalmi osztályhoz tartozó tenyésztők vagy ménes-tulajdonosok szintén bemutatják lovaikat a mennyiben azok díjazásra érdemeseknek találtnak, kitüntetésül a díjak szerint fokozatosan osztályozott arany-, ezüst-vagy bronz-diszoklevelet fognak nyerni. A pályázatból csak angol telivérlovak vannak kizárva. A bemutatott lovak megbirálása, valamint az odaitélt díjak kiosztása is, egy e végre alakult díjosztó vegyes szakbizottság által azonnal a helyszínen fog eszközölni. Hogy a díjosztó bizottság kellő időben megtudhassa valamennyi pályázó ottlétét, köteles minden pályázó a kijelölt napon d. e. 9 óráig a m.-pécskai községi előjárásnál jelentkezni, hol tovább utasítást nyerend. Az előre megállapított jutalom-díjak a következők: I. Sikerült szopó-osikóval bemutatott anyakanca számára, melyek jól ápolt egészséges és erőteljes állapotban vannak s jó tenyészkanca-keliékeivel bírnak. Első díj 40 darab ezüst forint. Második díj 30 darab ezüst forint. Harmadik díj 20 darab ezüst forint. Negyedik díj 15 darab ezüst forint. Ötödik díj 10 darab ezüst forint. II. Három éves kanczások számára, melyek kitünő tenyészkeszséget ígérnek. Első díj 30 darab ezüst forint. Második díj 25 darab ezüst forint. Harmadik díj 10 darab ezüst forint.

— **Allatorvosi állás Szemlakon.** Szemlak község képviselő-testülete — írja levelezőnk, folyó hó 17-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy 500 frt javadalmazással, kilépve a körallatorvosi körzetből, egy állatorvosi állást rendszeresít. Hogy mennyire hasznos ezen intézmény a községre nézve, bizonyítja leginkább azon körülmény, hogy a község hasznos állatainak létszáma a legutóbbi összeírás szerint körülbelül 5700 drabot tett ki, mely létszám egészségi állapotának gondozása, valamint az esetleg bekövetkezendő járványok elleni megóvása végett — felette szükségessé vált. De egyébként is a község az ily hasznos intézmények terén a közelmúlt óta rohamosan halad, ami a jelenlegi előjárás, de különösen **Bertrich Lajos** jegyző érdeme.

— **Lipcseiek Aradon.** Az oláh lapok most **Wiegan** dr. lipcsei egyetemi tanárnak egy levelét közlik, amelyben tudatja, hogy augusztus 3-án vagy 4-én Temesvárra érkezik, a honnét kirándulások szándékozik tenni a vidékre a „bánsági oláh nyelv dialektusainak“ tanulmányozására. 2—3 heti időzés után át akarja tenni szállását, mint halljuk, **Aradra**, **Lugosra**, azután **Karánsebesre**, **Mehádiába**, **Orsovára**, **Verseczre**, **Oraviczára**, majd **Bogsánra** ily módon 3 hónapot szándékozáván tölteni a tanítók és amaz oláh intelligens férfiak körében, „kik érdeklődnek anyanyelvük iránt.“

— **Gyári szerencsétlenség.** Ismét szerencsétlenség történt tegnap az aradi waggongyárban. Az ácsok között dolgozó **Vale** **Tin** Györgynek egy szálfa esett a kezére, amelyet az erősen megsebesített.

— **Tűzoltók kongresszusa.** A magyar országos tűzoltó-szövetség az idén Kolozsvárott tartja meg három napra terjedő kongresszusát, melynek befeljegzésével Erdély legszebb vidékeire társas kirándulásokat rendeznek. A kongresszus harmadik napján lesznek a versenyek, míg a XII. közgyűlést augusztus 19-ikén délelőtt tartják meg. A kongresszus iránt már most országsszerte nagy az érdeklődés. A jelentkezés határideje július 31-ike.

— **A Kölesy-egyesület könyvtára** máttól kezdve a rendes időben a tisztelt olvasó községségnek rendelkezésére áll. Szerdán és szombat délután 3—4, pénteken délelőtt 11—12 óra között. Az elnökség.

— **Érdekes vendég.** Különös vendége volt a napokban **Szél József** makói gazdának. **Somogyi János** kunhegyesi születésű csavargó beállított hozzá, hogy adjon neki szállást, s mielőtt a

gazda a követelő felhívásra feleletet adhatott volna, neki vetkőzött s lefeküdt a házigazda ágyába s onnan csak rendőri beavatkozásra kelt fel. Az erőszakoskodó csavargó illetőségi helyére, Székesfehérvárra tolonczoltatott.

— **Katonazene.** Ma este **Nagy Lajos** kerthelyiségében a helybeli os. és kir. 38-ik gyalogezred zenekara nagy hangversenyt rendez. Az érdekes estére itt is felhívjuk a közönség figyelmét.

— **A katonaság és a magyar nyelv.** Megemlékeztünk annak idején arról az afféról, a mely **Szathmáry Tihamér** hódmezővásárhelyi adótiszt és **Tóth szegedi** hadnagy között lefolyt, abból az esetből kifolyólag, hogy a hadnagy **Szathmáryt** gyakorlat közben tetteleg bántalmazta. **Szathmáry** a gyakorlatok végzetével provokálta a hadnagyot, de ez megtagadta az elégtételt, sőt a provokálás miatt följelentést is tett ellene. A 7-ik hadtestparancsnokság vizsgálatot rendelvén el, német nyelvű megkeresést intézett a hódmezővásárhelyi járásbíróshoz, **Szathmáry** kihallgatása érdekében. Az aktát azonban elintézetlenül küldte vissza **Zehery Lajos**, mert a katonai parancsnokság is magyarul tartozik levelezni a bíróságokkal. A hadtestparancsnokság az eljárás miatt panaszt tett a szegedi kirtörvényszék elnökénél, **Muskó Sándornál**, a ki a német nyelvű megkeresést azzal a szigorú meghagyással küldte a mezővásárhelyi járásbíróshoz, hogy a német nyelvű megkeresésnek fegyelmi eljárás terhe alatt haladéktalanul tegyenek eleget.

— **A Boden-tó halottjai.** **Oschmann Rudolf** és **Pál**, magdeburgi turisták — mint egy londoni távirat jelenti — a Boden-tavon **Hagenaub** utaztak. Utközben a vihar utolérte őket s mindkettő belefuladt a tóba. A két testvér sógora, a ki szintén a társaságban volt, úgy menekült meg, hogy két óra hosszáig a csónakban erősen tartotta magát és a vihar lecsillapulta után megmenekült.

— **Egy alezredes találmánya.** Nagyváradon tegnap érdekes találmánnyal tettek kísérletet a huszárok. **Erbes** alezredes feltalált a könnyű lovasság és tüzőrség részére szükséges új osomagoló készüléket, mely a legénységnek és a lovaknak is nagyon megkönnyíti a menetet, de legbecesebb találmánya azok a gummi zsákok, a melyeknek segítségével egész hadosztályoz, minden veszély nélkül kelhetnek át a legszeleesebb folyón. Tizenegy, tizenhat ilyen zsákkal hihetetlen rövid idő alatt a másik partra lehet szállítani egy egész századot s a mi fő, a legénység és felszerelés szárazon ér a tulsó oldalra s a paripák, minden tehertől szabadon uszhatnak keresztül. Négy, esetleg nyoloz ilyen készüléket összekötnek faágakkal, esetleg léccel, erre deszkákat raknak s erre a rögtönzött tutajra állanak a katonák s egy-két evező ruddal átviszik a járművet. A betanítás végett **Erbes** alezredes egy dragonyos-kapitányt hozott magával, ki egy perc alatt használható állapotba felfújt egy zsákot. A nagyváradon huszárok — mint a „Szabadság“ írja — tegnap reggel 8 órakor és délután 4 órakor a vasuti hidnál a **Körös** vizén át tartották az első gyakorlatot **Erbes** alezredes személyes jelenlétében, az ő utmutatásai alapján fényes eredménnyel. Ott voltak **Bemisz** ezredes, **Szretkov** őrnagy, **Kendeffy** kapitány, továbbá a pionir-szakasz parancsnoka **Schey** főhadnagy és herceg **Croy** hadnagy. Az őszi hadgyakorlatok alkalmával **Szolnoknál**, a **Tisza** vizén át fogják tartani a nagy lovassági hadgyakorlatot, mely alkalommal egy lovas hadosztályt vezényelnek át a folyó vizén s ez alkalommal bizonyítja be **Erbes** alezredes találmányának gyakorlati használhatóságát.

— **Leletlen bosszu.** Különös eset tartja izgalomban par nap óta **Maros-Szent-György** község nyájtulajdonosait. A juhnyájak egyré-

sze — mint írják — minden járványos betegség mutakozása nélkül tömegesen kezdett pusztulni úgy, hogy rövid idő alatt egy tlenegy nyájban hetven darab pusztult el. Az állami és a megyei állat orvosok bonczolóvizsgálatot tartottak, a melynek során kiderült, hogy a juhokat a végbélen keresztül valami hegyes tárgyval sértették meg, a melynek a hossza 50 — 60 centiméter, az átmérője pedig félcéntiméter lehetett. Egyik-másik állat testében át volt szurva a maj, a rekeszizom s meg volt sértve a tüdő és a szív is. Több száz juh van így megszurva, a melyek most egyremásra pusztulnak. Azt hiszik, hogy bosszúállással van dolguk a károsult gazdáknak. A tettesek kiderítésére nyomozást indítottak.

— **Gyermekek halandósága a forró hónapokban.** **Dr. Meiner** t hirneves egyetemi osovostanár előadást tartott arról, hogy a kánikulai hónapokban milyen nagy a gyermekhalandóság. — A tudós tanár megállapította, hogy **Drezdában**, a hol ezen a téren tanulmányokat tett, a nyári hónapokban aránylag sokkal több gyermek hal meg, mint a város környékén. A legtöbb gyermek görcsökben és diarrheában hal meg. Minél sürűbben állnak a házak egymás mellett, annál nagyobb a halandóság. Szabadon álló házakban a legkevesebb gyermek halt el. Az is befolyásolja a halandóságot, hogy milyen magasan állanak a házak. A legkevesebb hal meg a harmadik emeleten. A legtöbb betegség összefüggésben van a gyermekek táplálkozásával s az anyatejjel tápláltak leginkább ellentállnak a betegedésnek, míg a tehéntejjel vagy egyéb mesterséges táplálékkal fölnevelt gyermekek közt ijesztően nagy a halandóság. A forró hónapokban az izzadás folytán sok vizet vesztenek a gyermekek és égető szomjuság áll be. Uyenkor a gyermekeknek nem adnak vizet, hanem tehéntejet. Ez táplálja ugyan, de a szomjuságát nem enyhíti. A gyomor tulterhelése okozza azután a betegséget és a halált. Az orvos azt tanácsolja, hogy forralt vizet adjanak a gyermekeknek, ha szomjasak és nem mindig tejet. A ruházata ne legyen meleg s a gyermeket naplement után vigyék a hűvösebb helyekre.

— **A bécsi hentesztrájk vége.** Az osztrák belügyminiszter a hentesek küldöttségének kérelmére elrendelte, hogy a vásárra felhajtott és elkelt sertések levágási határideje szombattig meghosszabbíttassék. Az el nem adott sertések, az ujonnan felhajtott sertésekkel a csütörtöki vásárra újra kivihetők. A belügyminiszteriumnak e rendelkezését a visszajövő küldöttség közölte az eladókkal és a hentesekkel, mire az üzlet élénken megindult és a sztrájk véget ért.

— **Gyilkosság a párisi kereskedelmi törvényszék előtt.** A párisi kereskedelmi törvényszék előtt véres dráma játszódott le. Egy polgári per végződött revolverlévésekkel, a melyeknek **Paris** egyik ősmert boulevardierje áldozatul esett. A két ellentél éppen elhagyta a bíró hivatalos helyiségét, a mikor vitába elegyedtek, mire az egyik revolvért rántott elő és négyszer rálőtt az ellentelére. Két golyó talált, az egyik az oldalába, a másik a mellébe furódott a szerencsétlen áldozatnak és átfurta a tüdejét. A gyilkos, aki gyűlöletteljes pillantásokkal állt áldozata holtteste mellett, minden ellentállás nélkül hagyta magát vasra veretni. A meggyilkolt ember **Antelmé Felix**, egy fényképészeti műterem képviselője és a gyilkos nem más mint egy vele összekötöttetésben álló fényképészeti czég **Fromentin** nevű főnöke. Az **Antelmé Felix** által képviselt ugynevezett „Representant en photographie“ működése abban nyilvánul, hogy előkelő állásu politikusokat, hivatalnokokat, írókat és művészeket, pénzügyi nagyságokat, szóval a divatban levő emberek fényképét adja ki egy diszes albumban. Ha az albumban megjelent képek tulajdonosai meglátják a nagy gondal készült képeket, rendesen nagyobb számú képeket rendeltek képeikből és ezekből nagy jövedelme volt a vállalatnak. **Antelmé** elismert kitünő üzletember hírében állott és nagy jövedelemre tett szert. A czéggel összekötöttetésben álló **Ogera** féle fényké-

pének műterme, melynek Fromentin a főnöke, sok kellemetlenséget okozott Antelmének, a kinek üzlete egyre jövedelmezőbb lett. Fromentin számos pert indított szerencsés versenytartása ellen, de ezek reá nézve mind szerencsétlen kimenetelűek voltak, amelyek csak fokozták Antelme elleni elkeseredését. A gyilkosság közvetlen oka még nincs kiderítve. Fromentin azt állítja, hogy Antelme arczul vágta, a mely eset annyira felizgatta őt, hogy első felindulásában revolverével lelőtte gyűlölt ellenfelét.

— Aranyélet. Kelet-Afrika egyes folyóiban, a melyeknek fővényét eddig is aranytartalmának ismerték, legújában nagymennyiségű aranyport találtak, sőt a homokszemek közt gyémántport is találtak. A lakosság közt valószínű aranyláz uralkodik. A német kormány, a melynek afrikai partvidékeit szelik át a nemes fémeket tartalmazó folyók, egy geológust küldött ki a geológiai viszonyok tanulmányozására végéig.

— Véres jelenet egy sírban. A miskolci közkórház egy sírásója: B u b r o v i c s András tegnapelőtt a közös temetőben dolgozott és B a r i János gyepmester, a ki mellékesre foglalkozik a sírásással, segített neki munkájában. A két munkás a sírgödör mélyében szóváltásba elegyedett, melynek folyamán Bari János kapujával nagyot ütött Bubrovcics kezére. Bubrovcics látszólag nem is törődött társa dühével, de ez csak cselofság volt tőle, és a mikor Bari egyszer munka közben háttal fordult feléje, revolvert vett elő zsebéből és kétszer egymás után rálőtt a mitsem sejtő Barira. Mind a két golyó talált és a szerencsétlen embert félholtan szállították a kórházba. A gyilkost a csendőrség letartóztatta.

— Öngyilkosság a keresztfa alatt. M u n k á c s o n váratlan körülmények közt lett öngyilkos J a n i c s á k, a 65. számú gyalogezred szakaszvezetője. Nagyon keserű volt neki a katonakenyér, vágyódott haza, a hol nincsenek „feldweibel urak”, a kik pofozzák az embert és nincsen kurta vas. Hanem a tenger három esztendőig csak nem bírta kivárni. Elborult a lelke a sok gyötrődés alatt. Tegnap vállára vette fegyverét, az ottani kertek alján lévő keresztfához ment ki, ott térdre borulva imádkozott sokáig. A gör. kath. lelkész cselédjének feltűnt bizgón imádkozó katonát. Feléje tartott. Közelbe ért, mikor lövés dördült el a füstfelhő eloszlásakor a szakaszvezető haldokolva feküdt a kereszt lábánál. Melléből sűrűn patakzott a vér. Az elősiető lelkész feladta az utolsó szentséget. A súlyosan sebesültet bevizitották a katonai kórházba.

— Japán műipar. A német ipariskolákat utóbbi időben sok japán iparos is látogatta, aminek az lett a következménye, hogy az igyekvő nép hazájában a Németországban eltanult iparágakat meghonosította és nevezetesen a szövőipar terén nagy eredményekkel kezdett el versenyezni a német ipar termékeivel. A japánoknak azonban már van régóta kifejtett műiparuk is, így különösen a selyemszövés terén tanulhatnak tőle a németek, különösen művészi tekintetben, mint ez a cseföldi szövőiskola kiállításán is kitűnt. Az itt kiállított tárgyak között különösen három bársonyra festett japán festmény keltett általános csodálkozást, a kivitel tökéletessége, művészi technikája és egyéb szépségei által, melyek a műértők elismerését megnyerték. A képek egyikén 10 cm. nagyságú csirkék láthatók, melyeknek tollai kivágottnak látszanak, mint képezve és az apró alakok élethűsége meglepő. A cseföldi kiállításán közszemlére keltet egyéb japán tárgyak is azt bizonyítják, hogy a japánok a szövőipar minden ágában otthonosan érzik magukat, ami nagyon gondolkodásra ejti a német gyárosokat.

— Az infallibilitás jubileuma. Tegnap volt huszonöt éve, hogy IX. Pius pápa a vatikáni szinodát negyedik ülésén ex cathedra felolvasta a pápának a vallás és erkölcs ügyeiben való összehatatlanságáról szóló hitvallást, a melyről azt hitték, hogy ezét fogja robbantani a katolicizmust, a mely azonban csak megerősítette szent Péter szikláját. Sok idő múlt el azóta, nagyot változott a világ képe azóta, de a katolicizmus még jobban uralkodik most, mint huszonöt év előtt, s most, a tudományok anarkiájának korában a katolicizmusnak nagyobb a filozófiai tekintélye és erkölcsi hatalma, mint valaha.

— Elvesztett pénz. F i s c h e r Lőrincz tegnap a városkésztől a Széchenyi kávéházban 15 forintot vesztett el. A becsületos megtalálók kérték azt akár szerkesztőségünkben, akár a rendőrségen átadni.

HYMEN.

Hacker Mór, az aradi Bing Ede borszárművelő cég ügyvezetője f. hó 29-én vezeti oltárhoz Selmeczbányán G u b o s o Etelkát, dr. Tóth Imre városi főorvos bájos sógoranját.

Szedlarik Anna színésznőt, az aradi színház társulat volt rokonszenves tagját, eljegyezte K o l o z s y József.

GYÁSZROVAT.

† Marx Ernő, az egykor Aradon tekintélyes szerepet vitt kereskedő, mint részvétellel értesülünk, tegnapelőtt, Nagyszebenben meghalt. A megboldogult pár évvel ezelőtt nagyfokú idegbaja következtében felhagyott üzletével, mely attól kezdve Fejér Gyula társa birtokába ment át. Őt magát a nagyszebeni elemgyógyintézetben kezelték, de fájdalom eredmény nélkül, mivel f. hó 17-én életének 35 évében elhunyt. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Marx Ernőné született Hantschel Emma úgy saját, mint az összes rokonság nevében mély fájdalommal jelenti, hogy szeretett jó férje M a r x E r n ő aradi kereskedő, kedden, folyó évi július hó 16-án, délután fél 3 órakor hosszas és súlyos szenvedés után 35 éves korában szeretetteljes életét igen korán bevégezte. A drága halottnak beszentelése csütörtökön, folyó évi július hó 18-án, délután 3 órakor, a helybeli m. kir. országos tébolyda halottak kápolnájában, a temetés pénteken, f. évi július hó 19-én, délután 4 órakor, a paulisi helysírkerthben Arad környékén történik. A szent misé-áldozatok szombaton, folyó évi július hó 20-án, délelőtt 10 órakor fognak Nagy-Szebenben a róm. kat. plébániában, Aradon a Minoriták templomában az egek Urának bemutatni. Nagy-Szeben, 1895. évi július hó 17-én.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Meghívás felkéretnek a „Kölcsey Dalkör” t. működő tagjai, hogy a ma este 8 órakor tartandó énekpróbán teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Az elnökség.

MULATSÁGOK.

(=) Krisztina-bál Menyházán. Menyházán nagyban készülődnek a 23-iki K r i s z t i n a b á l r a. A táncrendező bizottság elnökségét P a r a d a y s e r Lajos borossebesei főszolgabíró fogadta el, ki a rendezőség gárdáját úgy fogja összeválogatni, hogy a siker elmaradhatatlan lesz. A rendezőség teljes névsorát lapunk holnapi számában fogjuk közölni.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

Jókai összes művel.

— Harmadik sorozat. —

Abból a monumentális vállalatból, a mely Jókai Mór összes műveit mesésen olcsó áron teszi közkincsé, megjelent egy újabb sorozat. Ez már a harmadik a vállalat megindítása óta s úgy a kiállítás mint tartalmának gazdagsága folytán méltán sorakozik az előbbiekhöz. Valóban most látni csak, milyen életrevaló eszme volt a Jókai jubileumát rendező bizottságtól, hogy azt a nagy nemzeti ünnepet, amikor Magyarország meghódolt Jókai zsenije előtt, nem muló külső pompával tette felejthetlenné, hanem egy maradandó nagy alkotással, Jókai Mór egy félszázadot felölelő irodalmi tevékenységének száz kötetbe való foglalásával.

Jókai Mór neve ma már mondhatni a társadalom minden rétegében — átment a köztudatba. Dicséret jelzőket fölőseges reá halmozni, munkái ajánló levélre nem szorulnak. Mindenki tudja, hogy Jókai Mór már magában véve is kincsesháza a magyar szellemnek s hogy tevékenységével szinte egyedül áll a világ irodalmában.

E sorok célja nem is lehet az, hogy

összes művei harmadik sorozatának megjeleneése alkalmából, újra és újra zengjük nagyságát s azt a dicsőséget, amelyet fényes szellemével a magyar nemzetre és a magyar irodalomra háritott. Hanem feladatunknak ismerjük olvasóink figyelmét felhívni arra, hogy e korszakalkotó munka beszerzésével ne késsenek. Mert tájdalom, nálunk nem áll egyforma arányban az elismerés a könyvvásárlással. Hamarabb osztogatjuk a pálmát, mint a kenyeret s szivesebben dicsérünk, mint vásárolunk.

Ennek ellenkezőjét kellene bebizonyítanunk most, hogy Jókai Mór összes műveinek kiadásával szinte elesik az az általános panasz, hogy a magyar könyvek drágák. A hatalmas mű kiadói a Révai testvérek nagyban megkönnyítették beszerzését az által, hogy havi részletfizetés után a szerényebb sorsuaknak is megközelíthetővé teszik a diszkiadást. Havi három, illetve négy forintos részlettel mindenki jogot vállalhat magának arra, hogy egy valószínű egész könyvtárral gazdagítsa bibliotékáját.

Azok, akik négy forintos részletfizetéssel vásárolják meg a száz kötetet, nyomban megkapják a kiadásból eddig megjelent három sorozatot, akik három forintos részlettel törlesztik a nagy munka árát, folytatólagosan kapják csak meg a sorozatokat. A részletfizetés feltételei — mint látni való — olyan előnyösek, hogy valóban mulasztást követ el az, aki tehetné s még sem szerzi meg a nagy szabású vállalatot.

Jókai Mór összes műveinek harmadik sorozatát a következőkben ismertetjük: Valóban gyönyörűség forgatni ez újabb sorozat tiz vaskos kötetét, amelyből egész teljességében sugárzik felénk az a nagy génusz, amely ötven év alatt egy egész irodalommal ajándékozta meg a magyar nemzetet. Csak a címét soroljuk fel a tiz újabb Jókai kötetnek és az olvasó már ebből is következtethet arra a szellemi kincsesházra, amelyet a nemzeti diszkiadás e harmadik sorozata tartalmaz. Ime a tiz kötet XXI. Hangok a vihar után (Novellák.) XXII. Vadon virágai. (Hosszabb elbeszélések.) XXIII. k. Erdélyi képek. (Novellák.) XXVI. Az új földesur. XXV. k. Milyenek a nők — Milyenek férfiak. (Elbeszélések.) XXVI—XXVII. k. Egy az Isten. (Két kötetben.) XXVIII. k. Mire megváltunk. — XXIX—XXX. k. A köszívű ember fia. (Két kötetben.) Irodalmi szempontból is rendkívül becses új előszókat irt Jókai Mór a kötetek egyikéhez és másikához. Így „Az új földesur.”-ról mond el néhány igen érdekes új adatot, továbbá a „Vaschoniták.”-ról. E sorozat novella kötetének — mint már a tartalom felsorolásából látható — új gyűjtőveket adott a koszorus költő, aki tudvalevőleg maga rendezte sajtó alá művei nemzeti diszkiadását. A kötetek külső kiállítása, ép úgy, mint az eddig megjelenteké, rendkívül tetszetős.

TÁVIRATOK.

Anyakönyvi felügyelők kinevezése.

Budapest, július 19. (Saj. tud. táv.) A „Bud. Tud.” arról értesül, hogy 23 anyakönyvi felügyelő fog legközelebb kineveztetni. Utána nemsokára az anyakönyvvezetők lesznek kinevezve megválasztva.

Veszekedő képviselők.

Bécs, július 19. (Saj. tud. távirata.) Az egyesült német baloldal tegnapi ülésében Hallvich és Russ képviselők erősen összevicszkáltak. Hallvich Karlsbad képviselőjének azt vetette szemére, hogy Plener miniszterségét arra használta fel,

